ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ & ਅਨੁ.

ਬਨਾਮ

ਮਾਯਨ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਰਮਾ

(2020 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 880)

ਅਪ੍ਰੈਲ 19, 2022

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 – ਅਨੁਚਛੇਦ 226 – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਰਕ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਈ ਮੁੱਦੇ/ਆਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ – ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ – ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ.

ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭੇਜਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:1. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਿਆਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਸਹੀਅਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 2.1]

2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਰਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਈ ਮੁੱਦੇ/ ਆਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ। [ਪੈਰਾ 2.2]

3. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਰਕ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਣਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟਾਂ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਸ਼ਵਿਨ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 4 ਸਰਕਲ 25(3) & ਹੋਰ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2002/2022); ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਇੰਦੌਰ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 443 : [2018] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1130; ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਰੰਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 516 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2018] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1130 ਪੈਰਾ 2.3 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 516 ਪੈਰਾ 2.4 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2095 ਦਾ 2022।

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿੱਚ 10.01.2022 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.ਐੱਸ.ਬੀ ਨੰਬਰ 09 ਦਾ 2022।

ਕੌਸ਼ਲ ਗੌਤਮ ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਰਚਨਾ ਗਾਂਧੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਨਮਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਹਨ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.ਐੱਸ.ਬੀ ਨੰਬਰ 9/2022 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਾਜ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਦਹਿਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ") ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 104/ਡੀਬੀ/2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ - ਨਿਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਲੈਵਲ-2 ਦੇ ਪਦ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਏ.ਸੀ.ਆਰ.ਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਸੰਚਾਰਿਤ "ਉੱਤਮ" ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 15 ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਏ.ਸੀ.ਪੀ. ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੈਰਿਟਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"ਮਾਮਲਾ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਜੋਸ਼ੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਖੜੇ ਕੌਂਸਲ।"

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 104/ਡੀਬੀ/2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਏਸੀਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਸੰਚਾਰਿਤ "ਉੱਤਮ" ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪੱਧਰ-2 ਦੇ ਪੋਸਟ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਏਸੀਪੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਏਸੀਪੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ 15ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਏਸੀਪੀ ਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਓ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ 21 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ, ਰਿਟ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

2.1 ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਟ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ

ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਿਨਾ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ 15 ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਮੀਖਿਆ ਏਸੀਪੀ ਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਸਹੀਪਣ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

2.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਰਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਈ ਮੁੱਦੇ/ਆਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਸ਼ਵਿਨ ਪਟੇਲ

ਬਨਾਮ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸਰਕਲ 25(3) & ਓਰਸ. (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2200/2022) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226/ 227 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

2.3 ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟ੍ਰਸਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਇੰਦੌਰ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 443 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬੇਨਤੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਬਮਿਸ਼ਨ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਉਂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਹਾਰ ਗਈ ਹੈ।

2.4 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਰੰਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 516, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਨ ਦੇਣੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸੰਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਇਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਆਇਕਤਾ ਨੂੰ ਵੈਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਣ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮਗਰੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਜਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਣਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

4 ਚੂੰਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

5 ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਕੌਂਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਕੌਂਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਬਿਭੂ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ

ਮਾਮਲਾ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate